

Уколико дође до продаје стратешких ресурса у државном власништву, биће то велика економска штета, али ће олигархијске групе које буду то продавале остварити велику материјалну корист, а положај радничке класе ће бити још гори, сматра др Марија Обрадовић, аутор књиге „Хроника транзиционог гробља“.

Приватизација не може бити поштена јер нема емпиријског доказа да је иједна приватизација икада била поштена. Приватизација је једна спекулативна активност, и она је увек на штету фирме која се приватизује, а нарочито запослених. То је један од најразвијенијих облика пљачкања радничке класе, каже за Спутњик др Марија Обрадовић, сарадница Института за новију историју Србије.

У својој новој књизи „Хроника транзиционог гробља“ у којој је анализирала приватизацију у Србији од 1989. до 2012. године, емпиријски је доказала да је циљ приватизације био промена својинске структуре друштва, а не унапређење ефикасности привређивања, било појединачне фирме, било економског система у целини.

Србија, Кина, Камбоџа...

„На примеру Србије то је потпуно евидентно. [Путем приватизације уништено је 98 посто индустријског потенцијала Србије](#) а у индустрији је радило више од милион људи, а ниво националног дохотка, односно бруто

Пише: Владимир Судар
недеља, 17 децембар 2017 10:51

друштвеног производа данас је знатно мањи него што је био на почетку, 1989. године, с тим, што је индустријска производња данас, на нивоу из 1970. године“, каже Обрадовићева.

Она додаје да Србија откад врши приватизацију друштвене својине није у стању да стигне ниво БДП-а какав је био на самом почетку, 1989. године. А како сада иде раст, вероватно га никад неће стићи, или ће га стићи „у некој далекој будућности“.

„Приватизација је у целој источној Европи и СССР-у довела до знатног урушавања друштвено-економског положаја радничке класе. Данас је цена рада у Србији нижа него у Кини или Камбоџи. На почетку приватизације, Србија је имала просечну плату од 1.500 марака, а сада, за минималну плату која износи 140 динара по сату, ради 350.000 људи“, додаје др Марија Обрадовић.

Саговорница Спутњика наглашава да сви емпиријски, економски показатељи показују да циљ приватизације није био економски развој, већ политички интерес који подразумева промену својинске структуре друштва, односно, како каже чешки марксистички филозоф Карел Косик — реч је о удару контрареволуције, а приватизација је једна од главних мера тог таласа.

Контрареволуционари — Хитлер, Тачерка...

„Истакла бих занимљиву чињеницу да ни Југославија ни СССР нису имали негативне стопе друштвеног раста пре приватизације, а да се након тога годинама суочавају са негативним стопама, што потврђује тезу да је реч о мери контрареволуције“, каже она.

И кроз историју се показало да је приватизација била мера контрареволуције. Прву приватизацију у Европи извршила је 1933. године [Хитлерова фашистичка влада, и њен циљ је био приватизација имовине национализоване током Вајмарске републике](#).

„Током Вајмарске републике ниво национализације био је јако висок, као у СССР-у, и многи западноевропски теоретичари сматрају да је финансијски капитал подупро формирање Националсоцијалистичке партије да би поништио национализацију“.

Кад је реч о економском бољитку који доноси приватизација, истиче да у Великој Британији, за време [влада Маргарет Тачер](#), после приватизације железница, оне нису постале ни ефикасније, ни боље, ни јефтиније. У Италији је '90-их година приватизована „Ал Италија“, а приватизација је довела само до тога да је велики број људи изгубио посао, а цена карте је јако порасла.

Деца комунизма

Приватизација у земљама бивше СФРЈ није довела ни до каквог економског просперитета. Изузев Словеније, ниједна република није достигла ниво националног дохотка из 1989. Међутим, Словенија је тај ниво достигла 2008. кад почиње светска економска криза, и тада почиње пад националног дохотка и индустријске производње.

„За разлику од земаља које су имале брзе приватизације, у Словенији је тај процес био јако контролисан и јако дуг. С једне стране, приватизација је најмање оштетила привреду у Словенији, међутим, морамо да кажемо да су у тој приватизацији нестале неке значајне словеначке фирме, попут 'Елана'. Неке су успеле да преживе, попут 'Горења', а има таквих фирми и у Србији, попут 'Металца' или 'Ниш експреса', али то су фирме где је радничка класа била организована и успела је да их преузме путем радничког акционарства“, истиче Обрадовићева.

На питање да ли је циљ транзиције био довођење бивших социјалистичких земаља у полуколонијални положај, каже да је та теза била веома распрострањена почетком '90-их у Великој Британији. Професор економије на Лондонском универзитету доказивао је да је промена у источној Европи и распад СЕВ-а био пут за враћање источноевропских

земаља у положај европске периферије, и он је истицао значај „спољног фактора“.

„Међутим, истраживања која сам ја радила ту тезу донекле проблематизују. Мислим да је кључ за све што се десило у СССР-у, Источној Европи и Југославији, у формирању унутрашњих снага контрареволуције. Велики број људи у Србији који су почетком '90-их отварали своје приватне фирме или су учествовали у приватизацији друштвених, били су директно део комунистичке номенклатуре, или су то била њихова деца. То су показали резултати истраживања која су рађена '90-их. Једно истраживање јавног мњења из 1989. показало је да је за приватизацију, односно одређене економске промене, било 66 одсто припадника комунистичке номенклатуре, док је 58 одсто радничке класе у Југославији подржавало федералну Југославију и социјалистичко самоуправљање. Дакле, теза да су контрареволуцију извели комунисти само је донекле тачна“.

Бог, домовина, нација...

Др Марија Обрадовић сматра да без ратова приватизација не би била могућа. Без националистичке и клерикалне пропаганде, оваква приватизација не би била могућа јер је путем те идеологије и ратова дошло до дезорганизације и дезоријентације радничке класе.

Како је Србија систематски уништена од — приватизације

Пише: Владимир Судар
недеља, 17 децембар 2017 10:51

„Јасно је да је велики број припадника радничке класе подржао националистичку политику зато што је била праћена нетачном тезом да је свака нација у Југославији економски оштећена и стварана је лажна слика код људи да ће стварањем националних држава и приватизацијом доћи до бољег материјалног положаја. Мислим да се сада код већине припадника радничке класе ствара свест колико су преварени“, каже она.

Рат је допринео да се стварањем једног нерегуларног система изврши приватизација која се на целој територији Југославије спроводила и током ратова.

„У књизи доносим документ из 1999. са састанка одржаног у СПС-у где они усред бомбардовања, у априлу месецу, доносе закључак да требају убрзати приватизацију. У смислу — можда ћемо сада изгубити власт, па да узмемо шта можемо“.

Биће још „Агрокора“

Фирме попут „Агрокора“ не могу опстати зато што приватизација никада и нигде није довела до повећања економске ефикасности. Све фирме настале током приватизације очигледно немају економску будућност, истиче Обрадовићева.

„Пример 'Агрокора' је највидљивији, али имамо и огроман број фирми и у Србији и у Хрватској које су потпуно нестале у току процеса приватизације, а које су биле јако успешне друштвене фирме. А те фирме које су настале спајањем одређених елемената различитих фирми друштвеног капитала, као што је 'Агрокор', показују да шпекулантски начин организације производње не може бити профитабилан ни ефикасан, нити да могу опстати на дужи рок. Мислим да ће случајеви попут 'Агрокора' бити све чешћи и чешћи. И у Словенији, а нарочито у Србији. Нажалост“.

Кад је реч о могућој продаји стратешких ресурса попут „Телекома“ или пољопривредног земљишта, истиче да приватизација великих система нигде у свету није била ефикасна. Подсећа да је приватизација јавних предузећа у Србији предвиђена законом из 2014. и ако до тога дође, биће то велика економска штета, али ће олигархијске групе које буду то продавале остварити велику материјалну корист, а положај радничке класе ће бити још гори.

([Спутник](#))